

**Komunikat Zarządu
Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dn. 8 kwietnia 2020 r .**

w sprawie: **podejmowanych przez jednostki samorządu lokalnego działań wspierających przedsiębiorców, których sytuacja finansowa uległa pogorszeniu w związku z koronawirusem**

W związku z zaistniałą sytuacją spowodowaną zagrożeniem epidemicznym samorządy lokalne nie pozostają obojętne na problemy finansowe, które dotknęły wiele podmiotów gospodarczych, udzielając w różnych formach wsparcia przedsiębiorcom prowadzącym działalność gospodarczą na ich terenie. Pomoc ta - choć ważna i potrzebna - musi być jednak udzielana również w duchu troski o aktualny i przyszły stan finansów samorządowych, co niesie za sobą oczywiste ograniczenia. Przesłane samorządom w ostatnich dniach udziały w podatku PIT za marzec, zdecydowanie mniejsze od tych w roku ubiegłym, pokazują, że kryzys wywołany epidemią koronawirusa dotknie nie tylko firmy, przedsiębiorców i mieszkańców, ale również jednostki samorządu terytorialnego. Dlatego z wielkim niepokojem odnotowujemy fakt, że w procedowaniu przez Parlament tarczy antykryzysowej nie poświęca się samorządom takiej samej uwagi, jak przedsiębiorcom i osobom fizycznym. Chcemy zdecydowanie podkreślić, że nasza sytuacja jest o wiele gorsza. Z jednej strony mamy, widoczne już, niższe dochody z tytułu podatku PIT, a z drugiej strony rosnące oczekiwania środowisk gospodarczych oraz naszych mieszkańców.

W obliczu tej trudnej sytuacji finansowej wielu samorządów lokalnych i nieuchronnego pogorszenia się jej w najbliższym czasie, **racjonalnym działaniem jest powstrzymanie się w najbliższym czasie przez gminy i powiaty od podejmowania decyzji, których skutkiem w dłuższej perspektywie może być znaczące pogorszenie kondycji budżetów samorządowych.** W opinii Zarządu Śląskiego Związku Gmin i Powiatów, która jest wynikiem długiej dyskusji, uzasadnione jest wstrzymanie się z przyjmowaniem przez samorządy pełnego pakietu pomocy dla przedsiębiorców do czasu ogłoszenia ostatecznej propozycji Rządu RP w zakresie tarczy antykryzysowej, a w szczególności poznania ostatecznych decyzji Rządu co do objęcia wsparciem w ramach tarczy antykryzysowej również sektora samorządowego.

W związku z powyższym za uzasadnione uważamy aktualnie wykorzystanie przede wszystkim dotychczasowych rozwiązań prawnych, na podstawie których wójt, burmistrz oraz prezydent ma możliwość w uzasadnionych wypadkach **dokonania umorzenia lub rozłożenia na raty należności podatkowych, w tym podatku od nieruchomości na indywidualny wniosek podatnika** po analizie jego faktycznej sytuacji finansowej **zamiast podejmowania generalnych uchwał w sprawie zwalniania z podatku od nieruchomości lub odraczania jego terminu zapłaty na wrzesień bieżącego roku.**

Za powyższym przemawiają następujące fakty:

- gwałtowny kryzys gospodarczy mający istotne znaczenie dla finansów publicznych,
- znaczne obniżenie wpływów dochodów budżetowych w samorządzie,
- konieczność utrzymania indywidualnego wskaźnika zadłużenia na poziomie zapewniającym podejmowanie uchwał budżetowych w kolejnych latach,
- oczekiwania społeczności lokalnych co do pobudzenia sektora lokalnego poprzez wydatki inwestycyjne oraz jednocześnie angażowanie środków na bieżące funkcjonowanie,
- **konieczność zapewnienia realizacji wszystkich podstawowych usług publicznych na dotychczasowym poziomie w trakcie pandemii, jak i po jej zakończeniu.**

Polska gospodarka w trakcie zmagania się z epidemią koronawirusa odnotowuje spadek tempa wzrostu gospodarczego, który na przestrzeni ostatnich lat nie był zjawiskiem znanym naszemu społeczeństwu. W konsekwencji nastąpi pogorszenie sytuacji finansów publicznych na niespotykaną dotąd skalę. Powyższe będzie miało kolosalne znaczenie zarówno dla budżetu Państwa jak i budżetów samorządowych. Dodatkowym istotnym czynnikiem, który będzie miał negatywny wpływ na stan gospodarki będzie wzrost stopy bezrobocia, która w ostatnich latach obniżyła się do poziomu 1,7%, a już niebawem może sięgnąć wartości dwucyfrowej.

Na przestrzeni ostatnich lat samorządy uzyskiwały dochody na wyższym poziomie, co było efektem relatywnie silnej gospodarki oraz dobrej sytuacji na rynku pracy. Na obecnym etapie realizacji budżetów, które były planowane w zupełnie innej sytuacji gospodarczej, na bazie prognoz Ministerstwa Finansów z października 2019 r., musimy przyjąć że **ww. wielkości dochodów samorządów będą niekorzystnie skorygowane i to w znacznym stopniu.** Należy pamiętać, że zmiany przepisów prawa, które obniżyły stawkę PIT z 18% na 17% i zwiększyły koszty uzyskania przychodów oraz wprowadziły 0% stawki PIT dla osób poniżej 26 roku już wpływają na zmniejszenie wielkości tych udziałów. Zatem wszystkie budżety samorządów w kraju na rok 2020 w oczywisty sposób są nieaktualne i radykalnie zawyżone po stronie dochodów.

Ze względu na wprowadzone ograniczenia kontaktów międzyludzkich przeważająca większość lokalnych przedsiębiorców była zmuszona do zamknięcia swoich sklepów, restauracji i barów oraz innych punktów usługowych. Odnotowano liczne zawieszania prowadzonych działalności gospodarczych. Z pozyskanych przez Zarząd Związku informacji z gmin i powiatów wynika, iż **racjonalną odpowiedzią na ratunek tych firm w okresie epidemii jest zastosowanie różnego rodzaju ulg w czynszu najmu lokali gminnych.** Efektem takiego działania będzie uszczuplenie wpływów do budżetów gmin i powiatów z czynszów lokali, ale to uszczuplenie samorządy są w stanie dokładnie określić i wyliczyć w przeciwieństwie do uszczuplenia udziałów w PIT i CIT. Zwłaszcza, że art. 15zl ustawy z dnia 31 marca 2020 roku o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw, **daje możliwość nieprzekazania samorządom ostatecznych informacji w zakresie wysokości subwencji ogólnej oraz o rocznych wpłatach wynikających z ustawy budżetowej.** Termin przekazania tej informacji jest ustalony nie później, niż 14 dni od zakończenia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii. Przepis ten powoduje, że nie jest znany termin otrzymania powyższych informacji, w tym informacji o wielkości chociażby standardu

„A” przyjętego do wyliczenia subwencji, która finansuje zadania oświatowe w samorządzie. Tym samym nie wiadomo jakie kroki zaradcze należy podjąć zatwierdzając arkusze organizacyjne szkół.

Jednocześnie należy pamiętać, że **lokalna społeczność będzie oczekiwała od samorządów kontynuacji realizowania ich podstawowych zadań** (szczególnie tych najbardziej kosztownych jak oświata, ochrona zdrowia, gospodarowanie odpadami komunalnymi, transport publiczny i wiele innych). Powrót do normalności będzie wymagał zatem angażowania olbrzymich środków. Budżety samorządowe muszą być gotowe na wzrost wydatków zarówno tych mających charakter bieżącego funkcjonowania jak i wydatków inwestycyjnych, mających pobudzić sektor lokalny. Już wiadomo, że na przykład dodatkowe wydatki budżetowe trzeba będzie wyasygnować dla ośrodków pomocy społecznej, które w pierwszej kolejności będą udzielały pomocy mieszkańcom znajdującym się w potrzebie. Wsparcia finansowego będą potrzebowały instytucje publiczne, które posiłkowały się środkami ze sprzedaży biletów lub były to istotne źródła ich funkcjonowania (a to tylko wybrane przykłady z wielu). Niestety **przepisy przyjętej niedawno tarczy antykryzysowej nie przewidują obecnie żadnego znaczącego wsparcia dla samorządów lokalnych**, które pozwoliłoby na zrekompensowanie tych utraconych dochodów oraz umożliwiłoby gminom i powiatom sprostanie nadchodzącym wyzwaniom.

Podsumowując, będąc w pełni świadomymi prawa każdego samorządu lokalnego do samodecydowania w sprawach dotyczących zakresu i formy wsparcia swojej wspólnoty lokalnej w obliczu aktualnego kryzysu, rekomendujemy powstrzymanie się obecnie od inicjatyw podejmowania generalnych uchwał uszczuplających znacząco stronę dochodową budżetów samorządowych, w szczególności zwalnających podatników z zapłaty podatku od nieruchomości, a nawet odraczania terminu jego zapłaty. W obecnej sytuacji może to bowiem przynieść katastrofalne skutki nie tylko dla płynności finansowej, ale dla finansów samorządowych jako takich. Zwracamy przy tym uwagę na fakt, że w strukturze kosztów każdej firmy podatek od nieruchomości stanowi w porównaniu do innych jej elementów bardzo niewielki procent (zwolnienie lub niezwolnienie z podatku od nieruchomości ma znikomy wpływ na to czy dana firma przetrwa czy upadnie). Natomiast skumulowany efekt tego typu ulgi dla budżetu danego samorządu będzie olbrzymi.

Piotr Kuczera
Przewodniczący
Śląskiego Związku Gmin i Powiatów